

บ้านแคโมเดล ชุมชนพอเพียง เกษตรยั่งยืน

สำนักวิจัยและพัฒนากาเกษตรปีที่ 8

บ้านแค คือหมู่บ้านหนึ่งในตำบลบ่อแดง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชรายได้คือ พักทอง พริกพันธุ์หอมเหลือง และผักผสมผสาน

บ้านแคโมเดล คือ หมู่บ้านต้นแบบที่กรมวิชาการเกษตรร่วมกับชุมชน พัฒนาการจัดการผลิตพืชที่ยั่งยืนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา โดยนำร่องโมเดลมาขยายผล เมื่อปี 2564 ภายใต้โครงการการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนากาเกษตร ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) มีกระบวนการพัฒนาดังนี้

เสาหลักที่ 1 พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร แต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่ม จัดเวทีวิจัยสัญจรแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาด้านการผลิตพืช เช่น การใช้ชีวภัณฑ์อย่างถูกวิธี การผลิตชีวภัณฑ์ใช้เอง รวมถึงการตั้งศูนย์ชีวภัณฑ์ชุมชนเพื่อบริการชีวภัณฑ์พร้อมใช้ในชุมชน

เสาหลักที่ 2 พัฒนา 9 พืชผสมผสานพอเพียง ภาพรวมพบว่า มีการปลูกพืชเพิ่มขึ้น 62% ได้แก่ พืชรายได้ พืชอาหาร พืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ พืชสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช พืชอาหารสัตว์ พืชใช้สอย พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ และ พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น

เสาหลักที่ 3 พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า มีการแปรรูปพักทองเป็นผลิตภัณฑ์พักทองผง การแปรรูปตาลโตนดเป็นผลิตภัณฑ์ตาลหนีบ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้า GAP จำนวน 9 ราย พื้นที่ 69 ไร่

เสาหลักที่ 4 เชื่อมโยงการผลิตพืชกับการท่องเที่ยวชุมชน และเครือข่ายการพัฒนา เช่น เชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกับสวนเทพหย้า อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เชื่อมโยงงานวิชาการและส่งเสริม เชื่อมโยงการพัฒนากับหน่วยงานท้องถิ่น

คุณไพฑูรย์ พรหมวิจิตร ประธานกลุ่มบ้านแคโมเดล กล่าวถึงหัวใจของการพัฒนาครั้งนี้ว่า การเข้ามาของกรมวิชาการเกษตรเป็นการรวมความต่างในชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องยาก การพัฒนากลุ่มยิ่งยาก การเข้าร่วมโครงการครั้งนี้เป็นการได้ช่วยเหลือและพึ่งพาอุปสรรคไปด้วยกัน แม้ในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการรวมกลุ่ม การที่กลุ่มยึดเหนี่ยวกันได้ เป็นหัวใจของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลการพัฒนาบ้านแคโมเดล ระยะเวลา 1 ปี เกษตรกรในกลุ่มมีรายได้จากการทำกาเกษตร 91,362 บาท/ราย เพิ่มขึ้น 22.75% โดยแหล่งรายได้มาจากพืชผัก ไม้ผล และการแปรรูป ผลการพัฒนาในภาพรวม เกษตรกรมีคะแนนความพอเพียงในการดำรงชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น จาก 3.67 เป็น 3.92 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในความพอเพียงระดับมาก

บ้านแคะโมเดล ชุมชนพอเพียง เกษตรยั่งยืน

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8

การนำไปใช้ประโยชน์

กรมวิชาการเกษตร ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร นำรูปแบบบ้านแคะโมเดล ซึ่งเป็นการพัฒนาระดับหมู่บ้าน ไปขยายผลสู่สตางค์พระโมเดลซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการส่งเสริมเกษตรเชิงพื้นที่ระดับอำเภอ ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอสตางค์พระ

บ้านแคะ เปรียบเสมือนเพชรที่ยังไม่ได้รับการเจียรไน ขรุขระ ไม่สวย ไม่งดงาม ไม่เปล่งประกาย กรมวิชาการเกษตร เป็นผู้เข้ามาเจียรไนเพชรเม็ดนี้จนเป็นรูปเป็นร่าง มีประกาย และเห็นคุณค่าของตนเอง

